

Yttrande

Stockholm 2019-02-28

Svensk kod för styrning av kooperativa och ömsesidiga företag

Sammanfattning

Svensk Försäkring uppskattar Svensk Kooperations ansats att fånga särarten i de kooperativa och ömsesidiga företagen. Vi uppfattar dock koden som mer anpassad för kooperativa företag än för ömsesidiga försäkringsbolag. Det är tydligt i bland annat ordval och i synen på förhållandet mellan medlemmar och företag. Ömsesidiga försäkringsbolags verksamhet är vidare föremål för en omfattande reglering och kodens principer innebär därför inte alltid något mervärde.

Svensk Försäkring anser att den valda principen följ *och* förklara inte bör gälla utan att principen följ *eller* förklara bör väljas.

Svensk Försäkring lämnar i det följande dels allmänna synpunkter, dels synpunkter på de föreslagna principerna och kommentarerna.

Allmänt

Den föreslagna koden ska tillämpas enligt principen följ *och* förklara. Svensk Försäkring uppfattar principen följ *och* förklara som att om ett företag väljer att tillämpa koden så ska kodens samtliga principer följas och man ska dessutom förklara hur man gör det. Svensk Försäkring anser att den valda principen inte är lämplig. I stället bör principen följ *eller* förklara väljas. Inte minst stämmer det bättre överens med vad som anges i förslaget om att mindre företag ska kunna följa delar av koden och verka i dess anda. En sådan ansats innebär enligt vår mening följ *eller* förklara och inte följ *och* förklara. Det finns dock ytterligare skäl till att följa *och* förklara är mindre lämplig.

Ömsesidiga försäkringsbolag tillämpar till stora delar de associationsrättsliga bestämmelserna i 7-9 kap. lagen om ekonomiska föreningar (LEF) om stämma, ledning och revision, med de undantag och tillägg som anges i 12 kap. försäkringsrörelselagen. Vid sidan av dessa associationsrättsliga regler finns bestämmelser i 10

kap. försäkringsrörelselagen om företagsstyrning och kompletterande regler i bindande EU-regler (den s.k. Solvens II-förordningen). Den samlade regleringen som ömsesidiga försäkringsbolag har att tillämpa innebär att denna i många fall är mer omfattande och detaljerad än vad som nu föreslås i koden. Det gäller exempelvis lämplighetskrav för styrelse och VD, ersättning till ledande befattningshavare och revisionsutskott. Det innebär att flera av de föreslagna principerna inte tillför något utöver de krav som lagstiftningen ställer. Mot den bakgrunden är det något tveksamt om ett bolag kan hävda att man följer koden när man de facto tillämpar motsvarande eller högre krav enligt lag. Att man efterlever krav som redan följer av lag ska inte heller behöva förklaras, vilket bör framgå i kodens inledning.

Svensk Försäkring anser vidare att vissa principer inte tar tillräcklig hänsyn till förekomsten av fullmäktigesystem, vilket är vanligt förekommande hos ömsesidiga försäkringsbolag. Det är stor variation i hur ömsesidiga försäkringsbolag har valt att organisera delägarnas representation. I vissa bolag utses fullmäktige genom val av delägarna medan de i andra utses av andra som anses företräda delägarnas intresse, exempelvis av arbetsmarknadens parter eller kooperativa föreningar.

I koden används genomgående begreppen *medlem* och *kooperativt företag* vilket sägs innefatta "kundägda ömsesidiga företag". Alla beskrivningar i koden kan dock inte tillämpas på de ömsesidiga företagens kunder på liknande sätt som för medlemmar i kooperativa företag. Det bör därför specificeras särskilt, och särskiljas, vad som ska tillämpas på *medlem* och *kund* respektive på *kooperativt företag* och *ömsesidigt företag*, genomgående i hela koden.

Det anges i avsnitt 1.3 att koden kompletterar lagstiftning och andra regler. Ett flertal av de ömsesidiga försäkringsbolagen tillämpar Svensk kod för bolagsstyrning som förvaltas av Kollegiet för svensk bolagsstyrning och det bör vara möjligt att tillämpa båda koderna.

Som Svensk Försäkring uppfattar förslaget är det principerna som ska tillämpas, dvs inte kommentarerna. Kommentarnas ställning bör dock göras tydligare.

I det följande lämnar vi synpunkter på såväl principerna som kommentarerna.

2. Kodens principer

2.1 Syfte och medlemsnytta

I några avseenden är de föreslagna principerna oklara. Styrelsen ska enligt förslaget säkerställa att företagets syfte, värdegrund och strategier utgår från medlemmarnas mening. I en så reglerad verksamhet som försäkringsrörelse är det inte alltid möjligt att tillvarata delägarnas mening på det sätt som verkar avses. Även om också försäkringsbolagen kan ha olika sätt att fånga sina delägares uppfattningar så kan dessa inte alltid realiseras. Att verksamheten drivs utifrån delägarnas intresse är dock en självklarhet och det bör vara detta som krävs i koden.

Vidare är det för oss oklart vad som menas med att styrelsen ska säkerställa en öppen kommunikation. Ytterligare en oklarhet är vad som menas med riktlinjer för företagets uppträdande i samhället. Innebär det exempelvis etiska riktlinjer, hur man ska förhålla sig till önskemål om att uppnå ett hållbart samhälle, policy för de anställda? Eller är det helt andra aspekter som avses? Mot bakgrund av denna oklarhet anser vi att denna del av principen bör tas bort.

I kommentaren anges att medlemmarnas mening ska fångas upp genom att styrelsen engagerar dem i en dialog. Vi föreslår att det i stället uttrycks som att medlemmarna bör ges möjlighet att uttrycka sin mening.

2.2 Demokratiska processer

Som angetts ovan utgörs stämman i många ömsesidiga försäkringsbolag av fullmäktige. De utses inte alltid av delägarna utan det förekommer att de utses av olika föreningar eller andra som anses företräda delägarna. Principen att medlemmarna ska utse representanter till de högsta beslutande organen passar mindre bra i ett sådant system och behöver nyanseras.

2.3 Medlemmarnas deltagande i företagets värdeskapande

Vi ser hellre att det som i koden benämns affärsrelation ändras till kundrelation. Genom att köpa en försäkring i ett ömsesidigt försäkringsbolag blir man såväl kund som delägare och det är i ett försäkringssammanhang något främmande att beteckna det som en affärsrelation.

Ömsesidiga försäkringsbolag kan inte ha sådant insatskapital som avses i 10 kap. LEF. Ägarrelationen uppstår istället genom köp av en försäkring.

2.4 Stämman

I ömsesidiga försäkringsföretag kan särskild granskare utses enligt bestämmelserna i 9 kap. LEF, men även s.k. lekmannarevisorer kan utses enligt bestämmelser om allmän granskning i 12 kap. 44-62 §§ försäkringsrörelselagen. Vi utgår från att det som avses i koden är lekmannarevisorer och inte särskilda granskare. Vår uppfattning är att det för alltför långt att det i alla bolag ska behöva utses lekman-revisorer. Om grundansatsen i koden ändras till följ eller förklara så ger det bättre möjligheter att anpassa detta till de behov som finns hos respektive företag.

Vilken öppenhet som bör gälla i fråga om stämman beror enligt vår mening på vilket system ett företag har valt för delägarrepresentation. I de fall stämman utgörs av fullmäktige är information på en webbplats inte alltid den mest relevanta informationskanalen. Även detta är ett exempel på att det vore bättre med principen följ eller förklara i stället för följ och förklara. Detsamma gäller det som sägs om att stämman bör vara tillgänglig via modern teknik. Det är dessutom oklart vad som i detta sammanhang avses med modern teknik. Det är också värt att notera att ett ömsesidigt försäkringsbolag i sin bolagsordning kan inskränka delägarnas förslagsrätt.

2.5 Valberedningen

Det torde vara kutym att valberedningen inte föreslår arvode till sig själva, vilket bör framgå.

I kommentaren är det oklart vad som ska komplettera vad. I tredje stycket anges att man kan tillämpa principen om fri nominering, dvs. att medlemmarna kan föreslå personer till förtroendeposter "som ett komplement" till valberedningens nomineringar. I fjärde stycket anges att valberedningen kan "komplettera med ytterligare nomineringar". Vid sidan om att det bör klargöras vad som avses i den delen är nomineringar från delägare inte heller relevant om fullmäktige inte nomineras eller utses av delägarna utan av kundföreträdare.

I ömsesidiga försäkringsbolag gäller särskilda krav på styrelseledamöters lämplighet se nedan. Det innebär bland annat att inte alla nominerade kan vara valbara.

2.6 Styrelsen

Försäkringsrörelselagen ställer upp krav på lämplighet hos styrelseledamöter, liksom krav på styrelsens samlade kompetens. Denna lämplighet prövas också av Finansinspektionen. Kraven innebär att var och en av ledamöterna måste ha de insikter och den erfarenhet som måste krävas av den som deltar i styrningen av ett försäkringsföretag och även i övrigt vara lämplig för en sådan uppgift. Det innebär att styrelseledamöter inte, åtminstone inte alla, kan hämtas från kretsen av delägare. För ömsesidiga försäkringsföretag gäller inte heller 7 kap. 7 § första stycket LEF, dvs kravet att styrelseledamöterna ska vara medlemmar i föreningen, om inte stadgarna tillåter något annat. Mot den bakgrunden är också principen om att styrelsens sammansättning ska tillgodose behov av extern kompetens redan tillgodosedd av gällande rätt.

Principen om styrelsens sammansättning och kompetens bör inkluderas i 2.5 eftersom det torde vara valberedningens uppdrag att lämna förslag på en väl sammansatt styrelse.

2.7 Ersättning till medarbetare och ledande befattningshavare

Ledande befattningshavare är ett oklart begrepp och bör klargöras. Om styrelseledamöter inkluderas kan det observeras att ersättning till dessa enligt 7 kap. 26 § LEF ska beslutas av stämman. Koden bör inte reglera vad som redan följer av LEF.

Försäkringsföretag måste enligt artikel 275 i Solvens II-förordningen ha en ersättningspolicy. Den ska tillämpas på hela företaget och innehålla speciella arrangemang som tar hänsyn till styrelseledamöters och VDs samt vissa centrala funktioners uppdrag och utförande men även för andra personer som kan ha en väsentlig påverkan på företagets riskprofil. Styrelsen ska fastställa de generella principerna för dem som har en väsentlig påverkan på företagets riskprofil och det är styrelsen som ansvarar för tillsyn av genomförandet av dessa. För försäkringsföretag är således gällande reglering tillräcklig.

Det förekommer att det är internrevisorer som granskar hur ersättningsprinciperna har tillämpats, vilket också det bör anses vara helt tillräckligt. Det väsentliga bör vara att det sker en oberoende granskning.

2.8 Revision, risk och intern kontroll

Enligt 12 kap. 25 § försäkringsrörelselagen är ett ömsesidigt försäkringsbolag att anse som en sådan ekonomisk förening som avses i 7 kap. 47 § LEF. För dem gäller således redan krav på revisionsutskott om inte styrelsen utför den uppgiften. Vissa mindre försäkringsföretag eller med viss angiven verksamhet och som av Finansinspektionen beviljats vissa undantag omfattas visserligen inte av detta krav, men deras verksamhet och storlek är sådan att det inte genom koden bör krävas revisionsutskott.

Beträffande granskningsperson, se ovan.

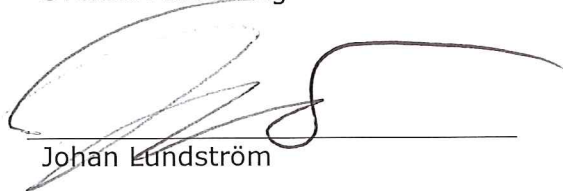
3 Rapportering

De flesta ömsesidiga försäkringsbolagen publicerar förutom årsredovisning även en solvens- och verksamhetsrapport. De som tillämpar Svensk kod för bolagsstyrning publicerar också en rapport enligt den koden. I samtliga dessa rapporter beskrivs bolagets styrningssystem och det ger knappast något mervärde att behöva lämna en ytterligare separat rapport. Det bör därför vara möjligt att tillämpa koden och inkludera redogörelse för kodens tillämpning i en annan rapport som bolaget anser mest relevant. Det bör därför inte vara nödvändigt att inkludera rapporten i årsredovisningen.

5 Om kooperativa och ömsesidiga företag

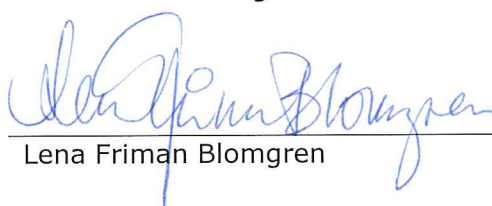
Ömsesidiga företag beskrivs ytterst kortfattat. Mot bakgrund av att koden tydligt är skriven med kooperativa företag i tankarna så bör de ömsesidiga försäkringsbolagens särart framgå tydligare.

Svensk Försäkring

Johan Lundström

Svensk Försäkring

Lena Friman Blomgren